

การบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน*

PUBLIC ADMINISTRATION AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN LAMPHUN
PROVINCE

ดวงธิดา นำเวียง¹, นิเทศ ตินณะกุล² และ เบนยาศิริ งามสอาด³

Duangthida Namwieng¹, Nithet Tinnakul² and Benyasiri Ngamsaad³

¹⁻³มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author's Email: anir.soms@nmc.ac.th

วันที่รับบทความ : 28 กันยายน 2568; วันแก้ไขบทความ 1 ตุลาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 3 ตุลาคม 2568

Received 28 September 2025; Revised 1 October 2025; Accepted 3 October 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน 2)วิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน เป็นวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรที่ใช้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน จำนวน 116,491 คน นำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ มาได้ จำนวน 400 คน สัมภาษณ์นายกและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รวม

Citation:

* ดวงธิดา นำเวียง, นิเทศ ตินณะกุล และ เบนยาศิริ งามสอาด. (2568). การบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(6), 564-576.

Duangthida Namwieng, Nithet Tinnakul and Benyasiri Ngamsaad. (2025). Public Administration Affecting The Effectiveness Of Subdistrict Administrative Organizations In Lamphun Province.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(6), 564-576.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

18 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์นำข้อมูลคุณภาพมาวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน ปัจจัยด้านการบริหารในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารและการบริหารกิจการสาธารณะ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน ควรการเปิดเผยข้อมูลการพัฒนา การบริหารราชการอย่างจริงจัง ตรงไปตรงมา

คำสำคัญ: การบริหารกิจการสาธารณะ, ประสิทธิภาพ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This study aimed to (1) examine the level of public affairs administration effectiveness of Subdistrict Administrative Organizations (SAOs) in Lamphun Province; (2) analyze administrative factors affecting the effectiveness of public affairs administration of SAOs in Lamphun Province; and (3) propose strategic guidelines for improving public affairs administration among SAOs in the area. A mixed-methods research design was employed. The study population consisted of 116,491 individuals aged 18 years and over, residing within the administrative jurisdictions of SAOs in Lamphun Province. The sample size was determined using Yamane's formula, yielding a total of 400 participants. In addition, 18 key informants—including Presidents and Vice Presidents of SAOs—were interviewed. The research instruments included a five-point Likert scale questionnaire and a structured interview form. Quantitative data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: 1) The overall level of public affairs administration effectiveness of SAOs in Lamphun Province was rated high; 2)

Administrative factors and public affairs management showed statistically significant effects at the .05 level; and 3) Strategic guidelines for enhancing public affairs administration should include transparent disclosure of development information and sincere, straightforward administrative practices to promote effective governance and public trust.

Keywords: Public Affairs Administration, Effectiveness, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

แนวความคิดในการให้บริการประชาชนของภาครัฐมิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเพียงประเทศเดียว แต่เป็นแนวทางที่ทุกประเทศ ทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา พยายามปฏิรูปการบริการให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเน้นความพึงพอใจของประชาชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (วสันต์ ใจเย็น, 2549) การบริการประชาชนในภาครัฐแตกต่างจากภาคเอกชนตรงที่การวัดผลความสำเร็จเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและยาก เพราะต้องพิจารณาความรู้สึกและความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่หลากหลาย ทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการภาครัฐให้มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546) รวมทั้งมีการนำแนวคิด Citizen Charter และ New Public Management มาปรับใช้ในการพัฒนาการบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ในปัจจุบัน ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงเป็นเรื่องที่ท้าทาย โดยพบว่าสถานการณ์ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และปัญหาสังคม เช่น การจัดการขยะ ปัญหายาเสพติด และความเหลื่อมล้ำในสังคมยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างครบถ้วน (จรัส สุวรรณมาลา, 2544) งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ รวมถึงการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546) นอกจากนี้ ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังครอบคลุมงานหลากหลายด้าน ตั้งแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริม

คุณภาพชีวิต ไปจนถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น (สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์, 2551)

สำหรับประชากรกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลำพูน มีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของพื้นที่อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาขยะและการขาดการควบคุมในตลาดสดและจุดทิ้งขยะ ปัญหาน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค รวมถึงปัญหาด้านสังคม เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม และความเหลื่อมล้ำในสังคม นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546) ความซับซ้อนของปัญหาท้องถิ่นเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการประเมินและพัฒนาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชนอย่างแท้จริง

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่าการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการของท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารท้องถิ่นมีความโปร่งใส รับผิดชอบ และสอดคล้องกับนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารและพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือและอ้างอิงได้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน มีทั้งหมด 17 แห่ง มีจำนวนประชาชน 116,491 คน โดยใช้สูตรกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

ขณะที่ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 18 คน ประกอบไปด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 18 ตำบล ตำบลละ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหาร 7 ด้าน และ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน

2. แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล 4 ด้าน

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยข้างต้น ผ่านการตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นโดยอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ IOC(Index of Item – Objective Congruence : IOC) โดยได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ .974 นอกจากนั้นผู้วิจัยยังนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามกลับคืนมาวิเคราะห์หาคุณภาพโดยหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (Lee Cronbach, 1974) โดยได้ค่า

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .974 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ Nunnally จึงถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาเรื่องการบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยลงปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด ด้วยตนเอง รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และพบว่าแบบสอบถามที่ได้กลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสมบูรณ์ และครบถ้วน

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั่วไป เสนอเป็นเอกสารถอดความต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่านเพื่อพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล หลังจากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแต่ละประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล (analysis of data) ตามแนวทางวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ได้รับแบบสอบถามที่มีความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล จำนวน 400 ฉบับของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด

2. แปลงข้อมูลที่ได้ในแบบสอบถามเป็นรหัสตัวเลข (code) ตามคู่มือที่เตรียมไว้ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

3. นำข้อมูลในรูปของรหัสไปบันทึกในคอมพิวเตอร์แล้วทำการประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพรรณนา (descriptive statistics) และสถิติอนุมาน (inferential statistics) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการอธิบายตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจ โดยการวิเคราะห์ข้อค้นพบและบทสรุปเรียงลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารกิจการสาธารณะในภาพรวม

การบริหารกิจการสาธารณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.46	.38	มากที่สุด	1
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต	4.15	.37	มาก	5
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย	4.26	.47	มากที่สุด	3
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว	4.26	.42	มากที่สุด	2
5. ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	4.19	.53	มาก	4
6. ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.02	.52	มาก	6
รวม	4.22	.39	มากที่สุด	

จากผลการศึกษาตามปรากฏในตารางที่ 1 จะเห็นว่า การบริหารกิจการสาธารณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.38) รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.52)2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารและการบริหารกิจการสาธารณะ

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
1. ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (X_{12})	0.040	0.029	0.069	1.388	0.050*
2. ด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (X_3)	0.115	0.029	0.218	4.007	0.000*
3. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต (X_9)	0.078	0.028	0.151	2.846	0.005*
4. ด้านการจัดการองค์กร (X_2)	0.073	0.027	0.147	2.675	0.008*

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปร ปัจจัยด้านการบริหารและการบริหารกิจการสาธารณะ ด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (X_3) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต (X_9) ด้านการจัดการองค์กร (X_2) และด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (X_{12}) ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน โดยพิจารณาจากค่า Sig 0.05 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ 0.05

3. แนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน

การพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน ควรดำเนินการภายใต้แนวคิดของ "ตัวแบบด้านเป้าหมายเชิงเหตุผล" ซึ่งเน้นความโปร่งใส มีเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลการพัฒนาในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลแผนงาน โครงการ หรือความคืบหน้าของการดำเนินงาน ล้วนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญต่อการติดตาม ตรวจสอบ และมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนควรเริ่มต้นจากการสร้างความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยการสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและไม่เลือกปฏิบัติ การให้ข้อมูลที่ครบถ้วน ชัดเจน และทันสมัยจะช่วยให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังควรมีการใช้ทุนทางสังคม เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเครือข่ายประชาสังคม มาร่วมในกระบวนการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และความเชื่อมั่นในกระบวนการบริหารงานของท้องถิ่น

นอกจากนี้ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน เช่น การกำหนดแผนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน มีรูปแบบการรายงานผลที่โปร่งใส และมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การบริหารงานที่ไม่ลำเอียงและยึดหลักธรรมาภิบาลจะช่วยเสริมสร้างความเป็นธรรมและลดความขัดแย้งในพื้นที่ การมีระบบสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนในพื้นที่

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารกิจการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ตัวแบบเปิด (การยืดหยุ่น) 2) ตัวแบบเหตุผล-เป้าหมาย 3) ตัวแบบมนุษยสัมพันธ์ 3) ตัวแบบกระบวนการภายใน (อยู่ในระดับปานกลาง) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ บุญวิเศษ (2023) ที่ศึกษาประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยพบว่ามีระดับประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก และปัจจัยภายในที่สำคัญคือ ด้านโครงสร้างองค์กร บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบการบริหารจัดการ และค่านิยมร่วมที่ส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงาน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Friedlander and Pickle (1968) ที่มองว่า องค์กรที่มีประสิทธิผลสูงต้องสามารถสร้างสมดุลระหว่างระบบภายในและภายนอก เช่น ความสามารถในการทำกำไร ความพึงพอใจของสมาชิก และการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งตรงกับลักษณะของตัวแบบเหตุผล-เป้าหมาย และตัวแบบเปิดตามที่พบในผลวิจัย

2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารกิจการสาธารณะที่มีผลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะ 6 ด้านหลัก ได้แก่ การจัดการองค์กร การวางแผน การจัดบุคลากร การประสานงาน การรายงาน และการอำนวยความสะดวก ในขณะที่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงบประมาณ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้้องค์กรจะมีการบริหารจัดการที่ดี แต่ข้อจำกัดทางงบประมาณยังคงเป็นอุปสรรค

สำคัญในการเพิ่มประสิทธิผล ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรเจิด เจริญเวช (2552) ที่ชี้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการดี จะมีความโดดเด่นในด้านภาวะผู้นำ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และการทำงานแบบมีวิสัยทัศน์ รวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพงานและความต้องการของประชาชน เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ สติธิกร คงสืบชาติ (2561) ที่ศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดบริการสาธารณะได้แก่ ด้านงบประมาณ การจัดการองค์กร การรายงานผล และการจัดการบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยเดียวกับที่พบในการศึกษานี้ และคิดเป็นร้อยละ 82.50 ในการทำนายผลการจัดบริการสาธารณะ

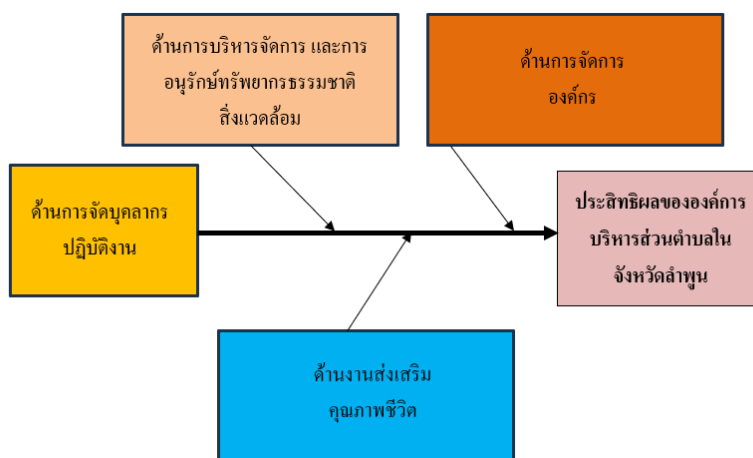
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน

จากผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะควรมุ่งเน้นไปที่ 1) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์โดยยึดเป้าหมายของท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การวางแผน และการส่งเสริมการลงทุนในระดับท้องถิ่น และ 5) การส่งเสริมศักยภาพบุคลากร และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร ซึ่งแนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดจากงานวิจัยของ บรรเจิด เจริญเวช (2552) ที่เสนอว่า การบริหารกิจการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นรูปแบบ Best Practice ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เป็นโมเดลการประเมินผล และนำไปใช้เป็นต้นแบบการพัฒนา อีกทั้งแนวทางที่ค้นพบยังสอดคล้องกับงานของ คุณากร อักษรพรมราช (2021) ที่เสนอว่าปัจจัยสำคัญคือ ความร่วมมือ การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคลากร รวมทั้งควรยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจของทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ และส่งผลต่อประสิทธิผลโดยรวม

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าผลการวิจัยทั้งสามวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีอยู่เดิม ทั้งในด้านประสิทธิผลการบริหาร ปัจจัยที่ส่งผลและแนวทางการพัฒนา โดยเฉพาะการเน้นภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ การมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริการสาธารณะ อย่างไรก็ตามยังมีข้อค้นพบบางประเด็นที่ สะท้อนปัญหาสำคัญ เช่น งบประมาณไม่เพียงพอ และการให้ความสำคัญต่อ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งชี้ให้เห็นถึง

พื้นที่สำหรับการปรับปรุงในการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
อนาคต

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องพัฒนาในหลายด้าน โดยเฉพาะการเลือกสรรบุคลากรที่มีทักษะตรงกับความต้องการของงาน การพัฒนาบุคลากรที่สม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างระบบประเมินผลที่โปร่งใสและเป็นธรรม เพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ในองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอุปสรรคหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะในด้านการจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน ทั้งนี้ การปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ที่กล่าวถึงจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและสามารถพัฒนาโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้นในอนาคต.

ด้านการจัดการองค์กร ในระดับท้องถิ่นยังคงมีทั้งศักยภาพและข้อท้าทายที่ต้องเผชิญอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการบริหารบุคลากรซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญต่อการขับเคลื่อนภารกิจสาธารณะขององค์กร ปัญหาหลักที่สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนคือ การจัดสรรบุคลากร

ให้เหมาะสมกับลักษณะของงานยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร หลายพื้นที่มีบุคลากรที่ได้รับการบรรจุในตำแหน่งราชการ แต่ขาดทักษะหรือประสบการณ์ตรงตามความจำเป็นของงาน ทำให้เกิดภาระในการฝึกอบรมหรือพัฒนาเพิ่มเติมภายหลัง ซึ่งมักมีข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ ส่งผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมขององค์กร

ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ยังมีช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงโครงสร้างการบริหาร กลไกงบประมาณ และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วน การยกระดับความสามารถในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้องค์กรท้องถิ่นสามารถดำเนินการกิจด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่าระดับประสิทธิผลการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน ปัจจัยด้านการบริหารในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่ปัจจัยด้านการบริหารและการบริหารกิจการสาธารณะมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ 1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 1.1 ควรมีการปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับการกิจและการเปลี่ยนแปลงทางบริบทในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาระบบการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานจริงอย่างโปร่งใส 1.2 ควรเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม รวมถึงการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการบริหารจัดการ และ 1.3 ผู้นำท้องถิ่นควรมีภาวะผู้นำที่ชัดเจน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นในการพัฒนา และส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบหรือโครงสร้างเดิม ส่งผลให้เกิดความยืดหยุ่นในการตัดสินใจและการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรขยายการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอื่น เช่น เทศบาลเมือง เทศบาลนคร หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบการบริหารกิจการสาธารณะระหว่าง

องค์กรในบริบทต่างกัน 2.2 ควรใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพแบบเจาะลึก เช่น การศึกษากรณี (case study) ของ อบต. ที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว เพื่อให้เข้าใจกลไกภายในและบริบทเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์อย่างแท้จริง และ 2.3 ควรปรับปรุงหรือพัฒนาเครื่องมือวิจัยให้มีความเฉพาะเจาะจงกับบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา โดยอิงจากแนวคิดทฤษฎีร่วมสมัยด้านการบริหารรัฐกิจ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) หรือแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เพื่อให้ผลการศึกษาแม่นยำและสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและอบต. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- คุณากร อักษรพรมราช. (2021). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(1), 15–24.
- บรรเจิด เจริญเวช. (2552). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี: กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีประจำปี 2548 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารการพัฒนาท้องถิ่น, 4(1), 240.
- สิทธิกร คงสืบชาติ. (2561). แนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1), 1120–1121.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2023). สภาพนวัตกรรมการบริการสาธารณะและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมการบริการสาธารณะในเทศบาลเมือง ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(1), 167–178.
- สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์. (2551). พัฒนาชนบทในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วสันต์ ใจเย็น. (2549). ปัญหาความรับผิดชอบในการบริหารงานภาครัฐ. วารสารการพัฒนาท้องถิ่น, 1(1), 39–56.
- Friedlander, F., & Pickle, H. (1968). Component of effectiveness in small organization. Administrative Science Quarterly, 13, 289–304.